

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

Szkoła Podstawowa nr7
im. 1000 lecia Państwa Polskiego
w Czeladzi

/na lata 2012-2015/

PODSTAWA PRAWNA

Program profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 7 w Czeladzi kieruje się celami i zasadami zawartymi w Statucie Szkoły i został opracowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
- Rozporządzenia Miistra Edukacji Narodowej z dnia 23 gorudnia 2008r.w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, narkomanii;
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. nr 113, poz. 732)

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Szkolny Program Profilaktyki adresowany do uczniów, nauczycieli i rodziców tworzy spójną całość z Szkolnym Programem Wychowawczym . Przewidziany do realizacji przez trzy lata , począwszy od roku szkolnego 2012/2013.

W szkole prowadzona będzie **profilaktyka pierwszorzędowa i drugorzędowa**

• **Profilaktyka pierwszorzędowa** będzie skierowana do wszystkich uczniów i rodziców. Jej celem jest promocja zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji. Działaniom prewencyjnym objęci zostaną uczniowie z grup niskiego ryzyka. realizatorami tych działań będą wszyscy nauczyciele wspierani przez specjalistów .

• **Profilaktyka drugorzędowa** skierowana będzie do grup podwyższonego ryzyka. Celem działań jest umożliwienie wycofania się z ryzykownych zachowań. Pomoc uczniom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów, wspieranie tych osób w sytuacjach trudnych.

Pomoc będzie organizowana przez pedagoga szkolnego, poradnię psychologiczno pedagogiczną, Policję i Straż Miejską, kuratorów sądowych.

W ramach programu podjęte zostaną

- działania informacyjne
- działania edukacyjne
- działania integracyjne
- działania wdrażające określone umiejętności
- działania interwencyjne

Program jest otwarty i może ulegać modyfikacji, wiąże się z problematyką poszczególnych przedmiotów, godzin wychowawczych i umożliwia wykorzystanie innych programów profilaktycznych realizowanych przez osoby kompetentne i właściwie przeszkolone. Jest uzupełnieniem programu wychowawczego szkoły i ukierunkowany jest na wszechstronny

rozwój ucznia poprzez:

- Kształtowanie właściwej postawy ucznia ;
- Poznawanie i przestrzeganie norm społecznych ;
- Budowanie postaw życzliwości i miłości ;
- Przeciwdziałanie agresji i przemocy ;
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w szkole i poza nią;

Realizatorzy działań profilaktycznych

- Dyrektor/ Wicedyrektor szkoły, jako realizator działań profilaktycznych:
 - a) dba o doskonalenie nauczycieli w zakresie działań profilaktycznych i wychowawczych ;
 - b) finansuje, monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga szkolnego ;
 - c) wyznacza odpowiedzialnych za realizację ;

- Pedagog szkolny
 - a) podejmuje działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki w stosunku do uczniów i rodziców z udziałem nauczycieli ;

- Nauczyciel – wychowawca
 - a) doskonalą swoje kwalifikacje i zdobywa nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych ;
 - b) realizuje zadania we współpracy z rodzicami;
 - c) dba o poczucie bezpieczeństwa i akceptację ucznia w klasie
 - d) jest wzorem konstruktywnych zachowań ;

- Rodzice aktywnie współpracują ze szkołą
 - a) korzystają z pomocy i wsparcia ze strony wychowawcy, pedagoga szkolnego;
 - b) biorą udział w tworzeniu i ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki ;

Szkoła współpracuje w zakresie realizacji działań profilaktycznych z:

- Poradnią Pedagogiczną – Psychologiczną
- Policją i Strażą Miejską
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej
- Kuratorami Sądowymi d/s Rodzinnych i Nieletnich

Diagnoza problemów

Przeprowadzona ewaluacja Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki na lata 2009-2012 wykazała skuteczność w realizacji działań, w związku z czym znowelizowany Program Wychowawczy i Szkolny Program Profilaktyki na lata 2013- 2015 w dużym stopniu bazuje na dotychczasowych założeniach pracy wychowawczej, profilaktycznej i opiekuńczej.

Diagnozę opracowano w oparciu o analizę:

- wyników badań ankietowych dotyczących poczucia bezpieczeństwa w szkole,
- dokumentacji szkolnej, w tym dzienników lekcyjnych, klasowych zeszytów uwag,
- wnioski z realizacji szkolnego programu „AGRESJI-STOP”
- informacji nauczycieli o bieżących problemach wychowawczych,
- wywiadów z nauczycielami i rozmów z rodzicami,
- analiza stanu wypadkowości
- informacji z instytucji współpracujących ze szkołą,
- opinii uczniów wyrażanych przez członków Samorządu Uczniowskiego.

- wniosków z obserwacji zachowania uczniów w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych, interwencje wychowawcze,
- frekwencji na zajęciach lekcyjnych,
- frekwencji rodziców na zebraniach organizowanych przez szkołę,

Zdefiniowane problemy wymagające działań profilaktycznych:

- agresja i przemoc rówieśnicza,
- nieumiejętność rozwiązywania konfliktów,
- zaburzenia w komunikacji, w relacji uczeń - uczeń, uczeń – osoba dorosła,
- narastające trudności wychowawcze wśród uczniów klas młodszych,
- nieumiejętność gospodarowania wolnym czasem
- niekontrolowane korzystanie z komputera i telewizji,
- brak dyscypliny i niska kultura języka
- brak motywacji do nauki, niskie aspiracje życiowe
- niska świadomość zagrożenia uzależnieniami,

W ramach programu profilaktyki stosuje się następujące formy oddziaływania:

- **DZIAŁANIE INFORMACYJNE**, czyli dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych. Zakłada się w nich, że znajomość konsekwencji spowoduje u wychowanka podjęcie racjonalnego wyboru, a co za tym idzie, zmianę postawy i zachowań.
- **DZIAŁANIE EDUKACYJNE**, a więc uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, np. radzenie sobie ze stresem, nawiązywanie kontaktów z ludźmi, opieranie się naciskom otoczenia, rozwiązywanie konfliktów. Ta strategia jest najbardziej skuteczna w działaniach profilaktycznych. Trzeba pamiętać, że umiejętności te powinny być wpisane w całe życie człowieka, odnosić się do dojrzałego systemu wartości. Zatem w program musi być także wpisane wprowadzenie w świat wartości i norm.
- **DZIAŁANIA ALTERNATYWNE**, tj. pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych. Polegają one na proponowaniu różnorodnych działań o pozytywnym charakterze (jak koła zainteresowań itp.) i angażowaniu w nie wychowanków. Poprzez te działania dziecko ma szansę na zaspokojenie (choćby częściowe) potrzeb psychicznych, może realizować cele rozwojowe, uczy się radzić sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi. Ważnym elementem tego rodzaju działalności jest możliwość nawiązania bliskiego kontaktu z drugim człowiekiem.

Poniższy program uwzględnia w różnym stopniu wymienione kierunki pracy, kładąc jednak szczególny nacisk na kształtowanie osobowości dziecka i wspieranie jego rozwoju – zarówno poprzez proponowane treści, jak również osobisty kontakt nauczyciela z dzieckiem. Wynika to z założenia, że jednym z podstawowych źródeł zachowań ryzykownych są deficyty rozwoju emocjonalnego oraz zła adaptacja do ról i warunków życiowych.

Cele i zadania szkolnej profilaktyki

Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodych ludzi w związku z sięganiem przez nich po substancje uzależniające

- ochrona młodego człowieka przed zagrożeniami - reagowanie na próby podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy
- dostarczenie wiedzy o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, palenia papierosów i stosowania środków odurzających.

Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych występujących wśród młodzieży jak: wagary, agresja i przemoc, wyłudzenie, wykroczenia przeciw prawu, przedwczesna inicjacja seksualna

- pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych
- rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną

- redukcja agresywnych zachowań w grupie rówieśniczej
- popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Kształtowanie osobowości ucznia w taki sposób aby prawidłowo funkcjonował w środowisku szkolnym i pozaszkolnym

- budowanie poczucia własnej wartości i zachowań asertywnych
- kształcenie umiejętności komunikacji interpersonalnej
- wychowanie do wartości i podejmowania odpowiedzialnych decyzji
- zaspokojenie potrzeb psychospołecznych ucznia.

Wypracowanie właściwych form współpracy z rodzicami w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży:

- pedagogizacja rodziców - porady, konsultacje, prelekcje, warsztaty
- informowanie o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej
- zaangażowanie rodziców w życie szkoły.

Promocja zdrowia i rozwijanie zdolności do prowadzenia zdrowego życia młodzieży w działaniach wychowawczych, profilaktycznych i interwencyjnych

- zapewnienie wymiany informacji pomiędzy pracownikami szkoły
- doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży.

W wyniku realizacji programu profilaktycznego uczeń:

- uzyskuje pomoc pedagogiczno- psychologiczną,
- uświadamia sobie zagrożenia i potrafi im się przeciwstawić,
- identyfikuje się ze środowiskiem szkolnym i dostrzega korzyści płynące z prowadzenia zdrowego stylu życia
- osiąga dojrzałą osobowość psychospołeczną,
- występuje niski wskaźnik uczniów opuszczających zajęcia lekcyjne,

rodzice:

- chętnie uczęszczają w oferowanych im programach, warsztatach, korzystają z pomocy w rozwiązywaniu problemów dziecka
- podnoszą swoją wiedzę i umiejętności wychowawcze,
- uczestniczą w określaniu kierunków działań profilaktycznych
- współpracują ze szkołą w przeciwdziałaniu zachowaniom agresywnym,

nauczyciele:

- prezentują prawidłowe wzorce zachowań
- podnoszą swoją wiedzę i doskonalą umiejętności wychowawcze,
- nawiązują współpracę z rodzicami,
- wyciągają odpowiednie konsekwencje wobec nieprawidłowych zachowań uczniów,

Treści programu będą realizowane podczas:

- lekcji
- godzin wychowawczych
- zajęć z pedagogiem szkolnym
- zajęć warsztatowych prowadzonych przez specjalistów
- zajęć pozalekcyjnych
- konkursów
- wycieczek, biwaków szkolnych.

Metody pracy:

- pogadanki
- dyskusja
- burza mózgów
- wykłady
- warsztaty dla nauczycieli i rodziców
- treningi
- zajęcia terapeutyczne
- gry i zabawy psychologiczne

Przewidywane efekty podjętych działań profilaktycznych

- zmniejszenie liczby zachowań agresywnych w szkole
- utrwalenie zachowań asertywnych,
- wzrost wiedzy uczniów i rodziców na temat uzależnień ,
- dbanie o zdrowie fizyczne i psychiczne,
- umiejętność gospodarowania wolnym czasem,
- świadome i umiejętne korzystanie z Internetu, TV.

Agresja fizyczna i słowna

Cel: zapobieganie i ograniczenie agresji i przemocy wśród uczniów.

zadania	Sposób realizacji	realizatorzy	termin	uwagi
Zmniejszenie skali agresji wśród uczniów	<ul style="list-style-type: none">-Realizacja diagnozującego programu AGRESJI-STOP;-Bieżące reagowanie na wszelkie przejawy agresji;-Interwencje wychowawcze wobec uczniów stosujących przemoc;-Pogadanki na temat agresji;-Zajęcia warsztatowe na godzinach wychowawczych-kształtowanie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami;-Uczenie alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów;-Monitorowanie sytuacji w zespołach klasowych / testy socjometryczne/;-Akcje profilaktyczne: apele porządkowe, plakaty,-Współpraca z rodzicami;-Znajomość i stosowanie procedur szkolnych;	<p>Wszyscy pracownicy szkoły Pedagog</p> <p>Wychowawcy Pedagog</p> <p>Wychowawcy Pedagog</p> <p>Wszyscy pracownicy szkoły</p>	<p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>Na bieżąco</p> <p>Cały rok</p>	
Dostarczenie informacji na temat skutków zachowań ryzykownych	<ul style="list-style-type: none">-Zapoznanie uczniów z Regulaminem szkoły /prawa i obowiązki/-Informowanie rodziców i uczniów o procedurze „niebieskiej karty”dotyczącej przemocy w rodzinie,-Indywidualne rozmowy z pedagogiem;-Zapoznanie uczniów i rodziców ze skutkami prawnymi stosowania przemocy;- Spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej;- Realizacja programu „Bezpieczna szkoła”;	<p>Pedagog Wychowawcy</p> <p>Przedstawiciele Policji i Straży Miejskiej</p>	<p>Wg potrzeb Cały rok</p> <p>Wg potrzeb</p>	
Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa uczniów	<ul style="list-style-type: none">-Zwracanie podczas dyżurów nauczycieli szczególnej uwagi na miejsca podwyższonego ryzyka: ubikacje, schody;-Dyżury organizowane przez samorząd uczniowski;	<p>Wszyscy pracownicy szkoły</p>	<p>Cały rok</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> -Uruchomienie anonimowej skrzynki kontaktowej- skrzynka szybkiej interwencji "Zgłoś problem"; -Realizacja programów profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa: Bezpieczna szkoła, Agresji- Stop, Saper; -Budowanie porozumienia: uczeń-uczeń uczeń-nauczyciel, uczeń-rodzic: dialog, negocjacje, zawieranie kontraktów; 	<p>Pedagog Wychowawcy</p> <p>Nauczyciele Rodzice</p>	<p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p>	
Przeciwdziałanie niewłaściwemu wykorzystaniu mass-mediów i technik komunikacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> -Podejmowanie tematyki przemocy i agresji w mediach, grach komputerowych w ramach pedagogizacji rodziców; -Pogadanki na lekcjach informatyki; -Zajęcia z pedagogiem szkolnym „Bezpieczny Internet”, „Cyberprzemoc”; 	<p>Nauczyciele Pedagog</p>	Cały rok	

Stres i emocje

Cel: uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych.

zadania	Sposoby realizacji	realizatorzy	termin	uwagi
Budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby	<ul style="list-style-type: none"> -Indywidualne rozmowy z uczniem; -Właściwe wykorzystanie systemu oceniania; -Wzmacnianie poczucia przynależności do grupy klasowej; -Stwarzanie możliwości odnoszenia sukcesu w różnych dziedzinach / konkursy, zawody, nauka/; -Prezentowanie osiągnięć uczniów; -Udział uczniów w przygotowaniu imprez okolicznościowych, akademii, konkursów, zawodów sportowych. 	<p>Pedagog Nauczyciele Dyrektor</p>	<p>Wg potrzeb</p> <p>Cały rok</p>	
Kształtowanie umiejętności wyrażania uczuć, radzenie sobie ze złością	<ul style="list-style-type: none"> -Ćwiczenia praktyczne na godzinach wychowawczych i zajęciach pozalekcyjnych; -Trening umiejętności reagowania w różnych sytuacjach 	<p>Wychowawcy Pedagog</p>	Cały rok	

	/odgrywanie scenek, omawianie bieżących wydarzeń z życia klasy/; -Zajęcia z pedagogiem szkolnym „ABC emocji”;		Wg potrzeb	
Nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych	-Nauka sztuki rozwiązywania konfliktów / psychodrama, wzorce zachowań na podstawie postępowania bohaterów literackich/; -Kształcenie umiejętności komunikacyjnych; -Trening asertywności;	Wychowawcy Pedagog	Cały rok	

Niski poziom kultury osobistej

Cel: kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania.

zadania	Sposoby realizacji	realizatorzy	termin	uwagi
Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania	-Przestrzeganie stosowania przez uczniów norm i zasad dobrego zachowania; -Zwracanie uwagi na używanie zwrotów grzecznościowych; -Pogadanki na godzinach wychowawczych na temat kultury osobistej ; -Ukazywanie wzorów wychowawczych; -Wyróżnianie za wysoką kulturę osobistą; -Przykład nienagannego zachowania się nauczycieli i innych pracowników szkoły;	Wszyscy pracownicy szkoły	Cały rok	
Przeciwdziałanie używaniu wulgarnego słownictwa	-Wzbogacanie słownictwa poprzez zachęcanie do czytelnictwa; -Szczególne podkreślanie kultury słowa na lekcjach języka polskiego oraz podczas motywowania oceny z zachowania; -Rygorystyczne przestrzeganie programu AGRESJI-STOP w zakresie używania wulgaryzmów; -Konkursy literackie i recytatorskie;	Bibliotekarz Nauczyciele Pedagog	Cały rok	

Kształtowanie umiejętności słuchania drugiego człowieka	-Rozwijanie umiejętności komunikowania się w grupie: metody aktywizujące, dramy; -Wdrażanie do taktownych zachowań w różnych sytuacjach;	Nauczyciele	Cały rok	
---	---	-------------	----------	--

Uczymy się zdrowo żyć

Cel: kształtowanie zachowań prozdrowotnych

zadania	Sposoby realizacji	realizatorzy	termin	uwagi
Kształtowanie nawyków higieniczno- zdrowotnych	-Zwracanie uwagi na odpowiedni strój, higienę czystość, sposób bycia; -Kształtowanie nawyków higienicznych; -Okresowe przeglądy czystości; -Stosowanie przerw śródlekcyjnych; -Promowanie zachowań proekologicznych; -Kultura czasu wolnego; -Wdrażania do aktywnego wypoczynku i rekreacji; -Zachęcanie do korzystania z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych; -Edukacja prozdrowotna; -Udział w programach „Szkłanka mleka”, „Warzywa i owoce”.	Nauczyciele Pielęgniarka szkolna	Cały rok	
Korygowanie wad postawy	-Dostosowanie sprzętu szkolnego do wzrostu uczniów; -Uświadamianie rodzicom zagrożeń prowadzących do wad postawy;	Nauczyciele	Cały rok	

Zagrozenie uzaleznieniami

Cel: zapobieganie zagrozeniom;

zadania	Sposoby realizacji	realizatorzy	termin	uwagi
Dostarczenie wiedzy na temat stosowania substancji psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none">- Realizacja wybranych programów profilaktycznych, np. „Nie pal przy mnie , proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie” na godzinach wychowawczych;- Udział w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”- Prelekcje i pogadanki na temat szkodliwości palenia papierosów, picia alkoholu i zażywania narkotyków oraz innych substancji o działaniu psychoaktywnym np. ”dopalaczy”;- Uwrażliwianie rodziców na zagrożenia związane z ryzykownymi zachowaniami dzieci w tym palenie papierosów, picie alkoholu i zażywanie narkotyków oraz innych substancji o działaniu psychoaktywnym;- Udostępnienie informacji na temat instytucji pomocowych;- Spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej;	Nauczyciele Pedagog Policja Straż Miejska	Cały rok	
Kształtowanie umiejętności dokonywania właściwych wyborów	<ul style="list-style-type: none">- Treningi asertywności ;- Uczenie podejmowania decyzji ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności odmawiania;- Objęcie opieką dzieci z rodzin patologicznych, niewydolnych wychowawczo w świetlicy środowiskowej „Klub Szerszeni”.	Nauczyciele Pedagog Psycholog	Cały rok	

Szczegółowy sposób realizacji danego zadania i tematyka zajęć czy ćwiczeń zależy od osób prowadzących je.

EWALUACJA

Ocenie poddawane są następujące elementy:

- Stopień realizacji zadań programowych, w tym programów profilaktycznych
- Realizacja tematyki profilaktyki zawartej w planach pracy wychowawców klas
- Pedagogizacja rodziców uczniów na spotkaniach z wychowawcami klas
- Występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych
- Występowanie czynników chroniących: więź z rodzicami, opieka dorosłych, zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawcza,

Podstawą do formułowania ocen będą narzędzia stosowane w ramach wewnątrzszkolnego mierzenia jakości pracy szkoły, czyli sprawozdania, analizy, dane statystyczne, obserwacje, hospitacje, zapisy w dokumentacji, badania ankietowe, opinie, wnioski, projekty działań, programy, scenariusze.